

Nr 22

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående ersättning från moderskapsförsäkringen för resor i samband med tandvård.

Andra lagutskottet har till behandling förehåft två inom riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade motioner, nr 278 i första kammaren av herr Carlsson, Eric, m. fl. samt nr 325 i andra kammaren av herr Gustavsson i Alvesta m. fl.

I motionerna, vilka är likalydande, har hemställts,

»I. att riksdagen måtte besluta att i ersättning för utgifter för tandläkarvård i samband med havandeskap och nedkomst må ingå ersättning för kostnader för resor enligt de grunder som gäller för sådan ersättning vid besök hos läkare,

II. att vederbörande utskott måtte utarbeta erforderliga ändringar i vederbörande författning».

Gällande bestämmelser

Ersättning för tandläkarvård i samband med havandeskap utgår inom moderskapsförsäkringen och regleras i lagen om allmän försäkring. I huvudsak ersättes endast konserverande tandbehandling och vissa proteser. Ersättning erhålles för tandvård som meddelas under havandeskapstiden eller inom tvåhundraogjuttio dagar efter nedkomsten. Av utgifterna ersättes i princip tre fjärdedelar. Ersättning för resor i samband med mödratandvård utgår icke i motsats till förhållandet vid resor för annan ersättningsgill tandvård eller för läkarvård.

Historik

Mödrahjälp infördes genom beslut vid 1937 års riksdag för kvinnor, som på grund av havandeskap eller barnsörd råkat i ett ekonomiskt nödläge. Hjälpformen tillkom främst för att undvika att kvinnan på grund av nedkomsten skulle behöva vända sig till fattigvården. Därför lämnades hjälpen först efter en ingående prövning av det individuella hjälpbehovet. Vid mödrahjälps tillkomst fastslogs det dock, att behovsprövningen inte skulle vara fullt så sträng som för fattigvård.

Under lång tid utgick mödrahjälp huvudsakligen in natura i form av t. ex. anvisningar på kläder eller näringsrika livsmedel åt modern och ut-

rustning åt barnet. I åtskilliga fall betalades vidare tandvård, hemhjälp eller inackordering för kvinnan. Efter 1955 lämnades mödrahjälp i regel kontant. Undantag gällde för tandvård samt i övrigt för de — relativt fåtaliga — fall då risk för missbruk ansågs föreligga.

Huvudbestämmelserna om mödrahjälpen fanns upptagna i *förordningen den 11 juni 1937 om mödrahjälp*. Mödrahjälp kunde utgå till kvinna, som i anledning av havandeskap eller barnsbörd var i uppenbart behov av understöd. Ansökan skulle inges till barnavårdsnämnd och prövades sedan av en mödrahjälpnämnd. Om en kvinna önskade erhålla mödrahjälp till tandvård, skulle hon vid sin ansökan foga ett av tandläkaren upprättat kostnadsförslag rörande tandvården. Enligt socialstyrelsens anvisningar fick kostnadsförslaget endast avse terapeutiska åtgärder, som oundgängligen erfordrades för vinnande av ett ur medicinsk-odontologisk synpunkt tillfredsställande resultat.

Socialpolitiska kommittén föreslog i sitt år 1961 avgivna betänkande Stöd åt barnaföderskor (SOU 1961:38) att mödrahjälpen skulle avskaffas i samband med att det ekonomiska stödet åt blivande mödrar inom socialförsäkringen förbättrades och en allmän tandvård anordnades för dem. Kommitténs förslag beaktades genom *Kungl. Maj:ts proposition nr 90 år 1962* med förslag till lag om allmän försäkring, m. m. Vid behandlingen av denna proposition hade *andra lagutskottet* i anledning av väckta motioner att ta ställning till frågan om ersättning för resor i samband med mödratandvård. I sitt utlåtande nr 27 anförde utskottet i denna del bl. a.

Socialpolitiska kommittén, vars betänkande ligger till grund för propositionen i förevarande del, har avstått från att lägga fram något förslag om ersättning för resekostnader. Kommittén har därvid bl. a. hänvisat till att patienten vid tandläkarbehandling har helt andra möjligheter att påverka antalet besök än vid läkarbehandling. Departementschefen har för sin del förklarat, att det i varje fall inte bör införas reseförmåner i den nya tandvårdsförsäkringen, förrän viss erfarenhet vunnits rörande försäkringen. Även utskottet anser klokheten bjuda, att ställningstagandet i denna fråga får anstå i avbidan på någon tids erfarenhet, och vill även erinra om att förutsättningarna för vidgad rätt till ersättning för tandläkarvård undersöks av 1961 års sjukförsäkringsutredning. På grund av vad sålunda anförts avstyrker utskottet förevarande motionsyrkande.

Riksdagen godkände utskottets utlåtande i denna del.

Utskottet

Genom införandet av lagen om allmän försäkring tillskapades en tandvårdsförsäkring för blivande och nyblivna mödrar. Enligt reglerna härom utgår ersättning med i princip tre fjärdedelar av den försäkrades kostnader för viss tandbehandling, som meddelas under havandeskapstiden eller inom tvåhundra- och trettio dagar efter nedkomsten. Däremot erhålles ej ersättning för resekostnader i samband med sådan tandvård.

I förevarande motioner hänvisas till uttalanden av chefen för socialdepartementet i årets statsverksproposition om angelägenheten av att tandundersökning göres till en rutinåtgärd i nära anslutning till den förebyggande mödravården. Införandet av en tandvårdsförsäkring för blivande och nyblivna mödrar hälsas med tillfredsställelse av motionärerna, som emellertid anser det vara en brist att rätt till ersättning för resekostnader ej föreligger. Motionärerna påpekar att dessa kostnader i vissa fall kan uppgå till betydande belopp och yrkar att utgifter för resor i samband med mödratandvård skall ersättas på samma sätt som utgifter för resor vid läkarbesök.

Vid behandlingen i föl av propositionen med förslag till lag om allmän försäkring hade utskottet i anledning av väckta motioner att ta ställning till yrkanden av samma innebörd som de nu förevarande. I likhet med vad fördragande departementschefen anfört i propositionen, ansåg utskottet kloketen bjuda, att ställningstagandet i frågan fick anstå i avbidan på någon tids erfarenhet av tandvårdsförsäkringen. Utskottet erinrade därvid om att förutsättningarna för vidgad rätt till ersättning för tandläkarvård undersöktes av 1961 års sjukförsäkringsutredning.

Såsom utskottet påpekade i föl, torde det av motionärerna behandlade spørsmålet ingå i de frågor som 1961 års sjukförsäkringsutredning har att pröva. Utskottet anser det icke lämpligt att innan resultat av utredningens arbete föreligger till särskilt bedömande upptaga frågan om ersättning för resekostnader i samband med mödratandvård. Med hänsyn härtill får utskottet hemställa,

att förevarande motioner, I:278 och II:325, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 19 mars 1963

På andra lagutskottets vägnar:

AXEL STRAND

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herrar Strand, Nils Elowsson, Axel Svensson, fru Hamrin-Thorell, herr Kaijser, fru Carlqvist, fröken Nordström* och herr Eric Carlsson;

från andra kammaren: herrar Anderson i Sundsvall, Odhe, Bengtsson i Varberg, Gustavsson i Alvesta, fru Svensson i Kungsör, herrar Svensson i Kungälv, Carlsson i Huskvarna* och Hamilton.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservationer

I. av fröken *Nordström*, herrar *Eric Carlsson*, *Gustavsson* i Alvesta och *Carlsson* i Huskvarna, vilka ansett

a) att det avsnitt i utskottets utlåtande som börjar å s. 3 med orden »Vid behandlingen i» och slutar med orden »samband med mödratandvård» bort ersättas med text av följande lydelse:

»Utskottet vill erinra om att en bärande princip inom den allmänna försäkringen varit att rätt till ersättning för behandling hos läkare och tandläkare regelmässigt förknippats med rätt till ersättning för resor i anledning av sådan behandling. Utskottet finner inte skäl att i förevarande fall tillämpa någon annan princip utan tillstyrker det yrkande som framförts i motionerna.»

b) att utskottet bort hemställa,

»att riksdagen med bifall till förevarande motioner, I:278 och II:325, måtte för sin del antaga följande förslag, nämligen

1.

Förslag

till

Lag

angående ändrad lydelse av 2 kap. 5 § lagen den 25 maj 1962 (nr 381) om allmän försäkring.

Härigenom förordnas, att 2 kap. 5 § lagen den 25 maj 1962 om allmän försäkring skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

5 §.

Har försäkrad åtnjutit läkarvård, tandläkarvård eller sjukhusvård som avses i 2 §, 3 § första stycket eller 4 §, utgår ersättning enligt vad Konungen med riksdagen förordnar för utgifter i anledning av resor till och från läkaren, tandläkaren eller sjukvårdsinrättningen, där ej med hänsyn till resans längd samt den sjukes tillstånd skäligen kunnat fordras att han gått eller färdats på annat sätt, som icke krävt särskild kostnad.

Har försäkrad åtnjutit läkarvård, tandläkarvård eller sjukhusvård som avses i 2, 3 eller 4 §§, utgår ersättning enligt vad Konungen med riksdagen förordnar för utgifter i anledning av resor till och från läkaren, tandläkaren eller sjukvårdsinrättningen, där ej med hänsyn till resans längd samt den sjukes tillstånd skäligen kunnat fordras att han gått eller färdats på annat sätt, som icke krävt särskild kostnad.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1963.

2.

Förslag

till

Förordning

om ändrad lydelse av 3 § förordningen den 25 maj 1962 (nr 385) angående ersättning för sjukresor enligt lagen om allmän försäkring (sjukreseförordning).

Härigenom förordnas, att 3 § förordningen angående ersättning för sjukresor enligt lagen om allmän försäkring (sjukreseförordning) skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

3 §.

Vid tandläkarvård som avses i 2 kap. 3 § första stycket lagen om allmän försäkring skall vad i 2 § denna förordning sägs om läkarvård äga motsvarande tillämpning.

Vid tandläkarvård som avses i 2 kap. 3 § lagen om allmän försäkring skall vad i 2 § denna förordning sägs om läkarvård äga motsvarande tillämpning.

Denna förordning träder i kraft
den 1 juli 1963.»

II. av fru Svensson i Kungsör.